

Asia: VN/20427/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi toimintasuunnitelmaksi helteen terveyshaittojen ehkäisemiseksi

Lausunnonantajan lausunto

1 Tausta

-

2 Toimintasuunnitelman tavoitteet

-

3 Riskiryhmät ja haavoittuvuutta lisäävät tekijät

-

4 Riskienhallinta sekä varautumisen ja sopeutumisen koordinointi

-

5 Hellevaroitussjärjestelmä

-

6 Viestintä

-

7 Helleaaltoihin liittyvä valmius ja varautuminen

-

8 Pidemmän aikavälin toimenpiteet

-

9 Työterveys ja työsuojelu

-

10 Seuranta ja arviointi

-

11 Toimenpiteet

-

Liite Toimijoiden ja sidosryhmien roolit ja vastuut hellevarautumisessa

-

Yleisiä huomioita

Väylävirasto esittää lausuntonaan seuraavat yleiset huomiot:

Maanteiden hoidon näkökulmasta tarkasteltuna lausuttavana olevasta luonnoksesta ei nouse esiin merkittäviä välittömiä huomioita. Myönteistä on, että yritystasolla kiinnitetään huomiota kuumuuden vaikutuksiin työolosuhteissa. Hoitotöissä merkittävä osa työstä toteutetaan koneellisesti, jolloin yleiset suositukset työntekijöiden riittävästä jäähdytyksestä ja nesteytyksestä ovat keskeisiä. Maastotyötä tehdään myös, mutta lähtökohtaisesti työtehtävien ajoittamista voidaan joustavasti suunnitella siten, ettei työskentely kohdistu päivän kuumimpiin ajankohtiin. Lisäksi hoitotöiden suurimmat työmäärät sijoittuvat kevääseen, alkukesään ja syksyyn, jotka eivät perinteisesti ole olleet kaikkein kuumimpia ajanjaksoja.

Päällystystoiminnan osalta toimintasuunnitelmaluonnos sisältää useita kannatettavia elementtejä. Arvion mukaan suunnitelman vaikutukset esimerkiksi hankintamenettelyihin tai urakoiden sujuvuuteen jäävät kuitenkin rajallisiksi. Kokonaisuus painottuu ensisijaisesti riskien tunnistamiseen, varautumiseen, seurantaan ja viestintään, joita alalla jo nykyisin toteutetaan.

Jatkokehittämisen näkökulmasta olisi perusteltua tarkastella ulko-, kunnossapito- ja päällystystöitä nykyistä kokonaisvaltaisemmin erityisesti toimenpiteiden merkittävyyden ja vaikuttavuuden osalta. Päällystystöissä laadukkaan lopputuloksen edellytyksenä ovat lämpimät ja kuivat sääolosuhteet, ja työkausi painottuu kesäkauteen. Yötöitä toteutetaan tarvittaessa liikenneturvallisuus huomioiden, erityisesti vilkkaasti liikennöidyillä tieosuuksilla. Yötyö tai työaikojen venyminen eivät kuitenkaan ole pitkällä aikavälillä työntekijöiden terveyden kannalta suotuisia.

Vaikka helteeseen liittyvien terveyshaittojen ehkäiseminen on tärkeää, tulee varmistaa, etteivät suunnitellut toimenpiteet johda haitallisten vaikutusten lisääntymiseen muilla tavoin. Kokonaisarviointinassa tulisi siten huomioida tasapainoisesti eri toimenpiteiden vaikutukset sekä työn laatuun, sujuvuuteen että työntekijöiden terveyteen.

Ilmastonmuutoksen aiheuttamia riskejä ja ilmastonmuutokseen sopeutumista on sivuttu Väyläviraston valmiussuunnitelmassa. Esitettyjä hellevarautumisen toimenpidesuosituksia voidaan sopivilta osin hyödyntää myös Väylävirastossa valmiussuunnittelun ja muun varautumistoiminnan tukena.

Myös yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta annettu laki eli ns. CER-laki edellyttää (15 §) kriittisten toimijoiden huomioivan ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvät toimenpiteet osana häiriönsietokykynsä varmistamiseksi laadittavaa suunnitelmaa, joka voi siis olla myös valmiussuunnitelma. Oletettavaa on, että Väylävirasto tullaan nimeämään liikenteen toimialalla kriittiseksi toimijaksi, mutta olettaisin näin, jolloin kyseinen velvoite tulisi huomioida viraston varautumisessa ja valmiussuunnittelussa.

Kuistio Laura
Väylävirasto

Sirén Topi
Väylävirasto - Lakiasiat